

XVI. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan vuodesta 1904 Rahatoimikamarille antama kertomus on näinkuuluva:

„Lautakunnan kokoonpano sanottuna vuonna on ollut seuraava:

Lautakunnan
jäsenet.

Vapaaherra R. v. Willebrand, puheenjohtaja, Arkkitehti M. Schjerfbeck, varapuheenjohtaja, Arkkitehti H. Neovius ja Kaupungininsinööri G. Idström, viimeainittu itsemäärättynä jäsenenä.

Varajäseninä olivat: Puutarhuri H. Wasastjerna ja Filosofian maisteri R. E. Westerlund.

Toiminnasta kaupungin istutuksissa nyt puheenalaisena työvuotena saa Lautakunta viitata myötäliitettyyn Kaupunginpuutarhuri Olssonin antamaan kertomukseen. Kuten tästä kertomuksesta näkyy, on kaikesta säästäväisyydestä huolimatta tälläkin kertaa ollut pakko käyttää jossain määrin enemmän varoja, kuin mitä Kaupunginvaltuusto v. 1904 oli myöntänyt kaupungin istutuksia varten. Perustellakseen tätä seikkaa pyytää Lautakunta viitata Kaupunginpuutarhurin kertomuksessaan erinäisten erien kohdalla mainitsemini, Lautakunnan käsityksen mukaan täysin päteviin syihin.

Riittämättömiä
määrärahoja.

Puutarhalautakunnan työvuonna käsittelemät asiat olivat pääasiassa seuraavat:

Jo v. 1903 oli Kaupunginvaltuusto Puutarhalautakunnalle palauttanut Lautakunnan laatiman ehdotuksen Eläintarhaan tehtäviksi puistolaitteiksi, muutosten tekoa varten niissä kohdin, joissa sen oli tehnyt tarpeelliseksi vahvistettu uusi Töölön alueen asemakaava. Sittekin erinäiset Kaupunginpuutarhuri Olssonin tekemät valmistavat luonnokset olivat olleet käsiteltävinä ja Lautakunta oli päättänyt, että vastaisen suunnitelman pitäisi käsittää sekä ehdotuksen Eläintarhan järjestämiseksi että myös läheisten Hesperian- ja Hakasalmen puistojen sekä Töölön, Kaisanien ja Eläintarhan lahtien rantojen järjestelyksi, ryhtyi Kaupunginpuutarhuri laatimaan lopullista suunnitelmaa, jonka Lautakunta sitä myöten kun työ edistyi otti tarkastettavakseen ja hyväksyi erinäisillä pienem-

Eläintarhan ja
sen lähialueiden
järjestely.

millä muutoksilla. Lopulliset piirustukset lähetti Lautakunta sittemmin Kaupunginvaltuustolle kirjelmän ohella toukokuun 15 p:ltä (Vrt. Kpvn pain. asiak. N:o 18).

Kasvien myyminen.

Rahatoimikamarilta saadun luvan nojalla on vuoden kuluessa myyty joukko tilaa ottavia ja kaupungin istutuksille vähemmän tarpeellisia kasveja yhteensä 687 markan 60 pennin hinnasta, mikä summa on Rahatoimikonttorille jätetty.

Sementtikanava Kaisaniemeen.

Lähetekirjelmällä helmikuun 18 p:ltä oli Rahatoimikamari vaatinut Puutarhalautakunnan lausuntoa Telefonyhdistyksen Kamarille jättämän anomuksen johdosta saada Kaisaniemen puiston kautta oheenliitettyjen yksityiskohtaisten piirustusten mukaisesti johtaa sementtikananavan maanalaisia telefonijohtoja varten. Kirjelmässä maaliskuun 14 p:ltä antoi Puutarhalautakunta pyydetyn lausunnon.

Ylläpitomäärärahan jako.

Sittekun Kaupunginpuutarhuri oli tarkastettavaksi jättänyt tavanmukaisen ehdotuksen kaupunginistutuksien ylläpitoa varten myönnettävien määrärahojen jakamiseksi, on Lautakunta kokouksessaan maaliskuun 14 p:nä hyväksynyt mainitun ehdotuksen.

Eläintarhan hiihtorata.

Rahatoimikamarin lähetekirjelmän johdosta maaliskuun 10 p:ltä, joka koski Helsingin Hiihtoseuran Kaupunginvaltuustolle tekemää esitystä hiihtomäen laittamisesta kaupungin kustannuksella Eläintarhan alueelle, on Lautakunta kirjelmässä maaliskuun 14 p:ltä antanut lausunnon asiassa.

Aspnääsin ja Tokantorin istutukset.

Kokouksessaan viimeainittuna päivänä on Lautakunta myös käsitellyt kysymystä istutusten laittamisesta Tokantorille ja Aspnääsin kentälle, sekä omasta puolestaan hyväksynyt kaksi Kaupunginpuutarhurin tätä varten laatimaa ehdotusta. Nämät vahvisti Kaupunginvaltuusto sittemmin kokouksessaan lokakuun 25 p:nä.

Virvoitusjuomamyymälä Kaivopuistoon.

Kirjelmässä toukokuun 15 p:ltä on Puutarhalautakunta Rahatoimikamarille antanut lausunnon ja ehdotuksen virvoitusjuomain myyntiä varten aiotun kioskin sijoittamisesta Kaivopuistoon, mistä Herra J. Jusslin oli Lautakunnalle tehnyt anomuksen.

N. s. normaalimaja Kaisaniemeen.

Rahatoimikamarin pyynnöstä on Puutarhalautakunta kirjelmässä kesäkuun 3 p:ltä antanut lausunnon tšekäläisen Meteorologisen Keskuslaitoksen Kamarille jättämän anomuksen johdosta saada Kaisaniemeen väliaikaisesti rakentaa n. s. normaalimajan.

Töölön kansakoulutalo.

Saatuun pöytäkirjan otteella kesäkuun 16 p:ltä kehotuksen antaa lausunnon kysymyksessä, joka koski kansakoulutalon sijottamista Hesperian puistoon, on Lautakunta kirjelmällä heinäkuun 4 p:ltä suorittanut tämän tehtävän.

Kirjelmän ohella syyskuun 30 p:ltä antoi Lautakunta Rahatoimikamarille menoarvioehdotuksen vuotta 1905 varten siihen kuuluvine asiakirjoineen.

Menoarvioehdotus.

Viimemainittuna päivänä teki Lautakunta myös Rahatoimikamarille esityksen Kaivohuoneen ravintola-aluetta ympäröivän aidan uusimisesta.

Aita Kaivopuistoon.

Kirjelmässä Puutarhalautakunnalle toukokuun 13 p:ltä oli kaupungin kansakoulujen Tarkastaja esittänyt sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä että Vallgårdin ja Nikolainkadun N:o 18 kansakoulujen pihamaat näiden laitosten hyödyksi ja huviksi varustettaisiin istutuksilla. Vaikka Lautakunta piti tätä ehdotusta huomiota ansaitsevana, ei se kuitenkaan katsonut olevansa oikeutettu puutarhojen menoarvioon ottamaan määrärahaa ehdotuksen toteuttamiseksi, koska tässä ei ollut kysymystä laitteista kaupungin yleisissä puistoissa ja istutuksissa, vaan kansakoulujen yksityisistä pihamaista. Kuitenkin oli Lautakunta antanut Kaupunginpuutarhurin tehdä piirustukset ja kustannusehdotukset mainittuja laitteita varten, mitkä asiakirjat kirjelmän ohella syyskuun 30 p:ltä lähetettiin Kansakoulujen tarkastajalle enempiä toimenpidettä varten.

Istutuksia kansakoulujen pihamailla.

Saatuan Rahatoimikamarilta lähetekirjelmällä syyskuun 1 p:ltä tehtäväksi lausunnon antamisen Kaisaniemen keilirata-osakeyhtiön Kaupunginvaltuustolle jättämän pyynnön johdosta, joka koski Eläintarhan y. m. alueiden järjestelyehdotuksen tarkistusta, mikäli tämä ehdotus koski sanottua keilirataa, on Lautakunta, käsiteltyään useassa kokouksessa valmistavasti asiaa, Joulukuun 30 p:nä päättänyt, että puheenalaiset osat Kaisaniemen puistoa Rakennuskonttorin toimesta punnittaisiin ja oli asia tämän työn suoritettua uudestaan Lautakunnalle esitettävä.

Kaisaniemen keilataran poistaminen.

Rahatoimikamarin pöytäkirjan otteella heinäkuun 7 p:ltä vaadittua lausuntoa sen ehdotuksen, johdosta, minkä kaupungin irtaimen omaisuuden tarkastajat antamassaan kertomuksessa olivat tehneet siitä, että säännöllisiä poistoja olisi tileissä tehtävä sanotun omaisuuden arvosta, on Puutarhalautakunta kirjelmässä joulukuun 30 p:ltä antanut lausunnon ja ehdotuksen asiassa.

Säännöllisiä poistoja kaupungin irtaimen omaisuuden arvosta.

1905 vuoden puutarhamenoarvioehdotusta käsiteltäissä oli se mielihope päässyt Rahatoimikamarissa vallitsevaksi, että ne kustannukset, jotka johtuivat kaupungin istutusten ympäri pantujen aitojen ylläpidosta, eivät vastanneet tarkotustaan ja että osa näitä aitoja ilman haittaa voitaisiin poistaa, minkä vuoksi Kamari olikin evännyt Puutarhalautakunnan ehdotuksen puheenalaisen määrärahan korottamisesta. Tämän johdosta on Puutarhalautakunta päättänyt ottaa tämän kysymyksen tarkemman tut-

Kaupungin aitaukset.

kistelun alaiseksi, ja on siinä tarkoituksessa antanut Kaupunginpuutarhurille toimeksi selonteon antamisen Lautakunnalle mainittujen aitojen laadusta ja pituudesta, juoksevilla metreillä, ynnä muun tarvittavan selvityksen. Lautakunnan on aikomus vastedes palata tähän asiaan“.

Kaupunginpuutarhurin kertomus, johon yllä viitattiin, on seuraava-sisältöinen:

„Istutuksissa vuosittain tehtävät työt ovat suoritettut tavanmukaisessa järjestyksessä. Siten aloitettiin ruohokenttien kylvö toukokuun 4 p:nä ja puiden sekä pensasten istutus 16 p:nä, ja päätettiin molemmat työt toukokuun kuluessa.

Kukkien istuttaminen aloitettiin kesäkuun 9 p:nä ja päätettiin saman kuukauden lopussa. Vanhempain kukkaslaitteiden sijaan pantiin Kaivopuistoon uusia. Sen ohessa istutettiin kaksi ruusulavaa Runebergin puistikon länsiosaan, joten kaikki sikäläiset lavat nykyään kasvavat yksinomaan erivärisiä ruusuja.

Uusista kasveista, joita vuoden kuluessa on koetteeksi viljelty varastopuutarhassa, mainittakoon sopivina kylmään maahan istutettaviksi: Fuchsia Alice Hoffman, F. Comtesse of Aberdeen, F. Adrian Berger, Calceolaria rugosa Triumph du Nord, sekä Verbena Kaiser Wilhelm, V. Kaiser Franz Josef, V. Ellen sekä laajalti kiiteltu Hydrangea Hortensis rosea, jotka kaikki ansaitsevat laajempaa viljelystä.

Helsingin kaupunki on asemansa takia alati alttiina tuulelle ja kylmälle säälle, joka osaltaan suuresti vaikeuttaa istutusten hoitoa. Varsinkin käyvät kastamistyöt kalliiksi, syystä että maan kosteus nopeasti katoa, minkä vuoksi istutettujen pintaalojen kastaminen, joka keinotekoisesti toimitetaan, on alituiseen uudistettava, jotta kasvullisuus kuivalla säällä alati näyttäisi viheriöivältä ja somalta.

Kahden viimeksi kuluneen kesän tavattoman kylmät ilmat ovat vaikuttaneet ylen vahingollisesti ja ehkäisevästi sekä puiden että yrttikasvien kehitykseen, mikä seikka sekkin on lisännyt istutusten ylläpitokustannuksia.

Vuoden kuluessa on sitä paitsi tullut lisäksi suurehko alue Kaivopuiston eteläosassa, joka on vaatinut katsantoa ja hoitoa, joten niukka ylläpito-määräraha, josta jo edellisenä vuonna oli menty yli, ei enää voi vastata istutusten säännöllisen hoidon vaatimia välttämättömiä kustannuksia.

Istutuksia ja taimikouluja varten myönnetystä määrärahasta, joka

oli Smk 54,000: — on mainituista syistä menty yli Smk 2,356: 70, ja ovat alla olevain erien määrät olleet:

Aleksander II:n patsas	Smk	456: 30
Ateneum	„	203: 20
Kaivopuisto	„	5,744: 35
Eläintarha	„	1,813: 56
Elisabetintori	„	261: —
Esplanaadipuistot	„	7,127: 66
Tehtaanpuisto	„	372: 42
Suomen pankin puistikko	„	383: 72
Fredrikintori	„	150: —
Vanha kirkko	„	1,911: 66
Haudat kirkkomaalla	„	137: —
Hakasalmi ja Hesperia	„	784: 60
Kaisaniemi	„	5,889: 20
Lapinlahden puistikko	„	370: 41
Lönnotin puistikko	„	408: 50
Marian sairaala	„	613: 88
Ainespiha	„	1,182: 69
Tähtitorninpuisto	„	6,925: 10
Ritarihuoneen puistikko	„	391: 35
Katajanokan puistikko	„	499: 56
Erottaja	„	478: 63
Sohvat ja istuimet	„	1,398: 15
Säätytalon puistikko	„	611: 24
Puutaimitarhat	„	1,146: 19
Kasvihuoneet	„	13,786: 80
Sekalaista	„	3,309: 53
Yhteensä		Smk 56,356: 70

Kaupunginistutusten vuosittaisen laajentamisen kautta lisääntyvät myös aidottamisesta johtuvat menot. Näitä varokeinoja voivat henkilöt, jotka eivät lähemmin tunne oloja, pitää tarpeettomina, mutta niin kauan kuin ei ryhdytä mihinkään toimenpiteisiin koirien hurjan mellastelun ehkäisemiseksi ja kun suuri hävittämisen halu vielä vallitsee muutamissa kaupunginväestön kerroksissa, on luonnollista, että kustannukset aitojen ylläpidosta lisääntyvät sikäli kun istutettuja kenttiä tulee lisää. Jättämällä sellaisia paikkoja ilman aitoja, joissa ne ovat tarpeen, suoras-

taan kehoitettaisiin ilkitöihin sitä raakaa yleisöä, joka huvikseen hävittää istutuksia, ja täten kustannukset korjaustöistä tulisivat, minun kokemuksemi mukaan, tekemään istutusten hoidon kalliimmaksi kuin jos niiden ympäri käytettäisiin aitoja.

Tämän takia on aitoja varten myönnetyn Smk:n 2,000 määrärahan yli, joka jo monta vuotta on ollut riittämätön, käytetty Smk 475:42.

Uutistöitä on vuoden kuluessa suoritettu kolmessa eri paikassa, nimittäin Kaivopuistossa Eläintarhassa, ja Konstantininkadun pohjoispäässä olevalla kallionrinteellä.

Kaivopuiston eteläisin osa järjestettiin siten, että sinne laitettiin käytäviä ja suurempi aukea paikka ja vasta tehtäville ruohikoille tuotiin tarveaineet suuremmaksi osaksi. Kuitenkaan ei näitä kenttiä voitu täysin sopivan maan puutteessa täydelleen tasottaa, vaan kylvettiin niihin kuroja, jotta niitä vastedes voitaisiin enemmän muokata. Mainitun paikan järjestämisen kautta, jota voitaneen pitää Kaivopuiston miellyttävimpinä, saatiin kaupungin istutuksiin uusi sekä kävelyä että lepoa varten varsin sopiva paikka. Tätä paikkaa, jossa aikasemmin sen huolimattoman ulkoasun takia kävi ainoastaan vähimmän järjestystä rakastava osa kaupungin asujamistoa, on tämän muutoksen johdosta alkanut käyttää lukuisa siisti yleisö, joka ihastuksella nauttii tuosta kauniista, laadultaan melkein ainoasta, näköalasta merelle ja Eteläsataman suulle päin. Kustannukset mainituista töistä, niihin luettuna vesijohdon laajentaminen etelään päin Kylpylaitosta kohti lehtikujan itäpuolisella puistoalueella, nousivat Smk:kaan 10,201:20. Määrärahasta, joka oli Smk 10,000: — tuli siten viime mainitun työn takia käytettyä yli Smk 201:20.

Eläintarhassa alotettiin vuoden kuluessa urheilukentän tasotustöitä, mikä työ on kaupungille varsin tarpeellinen ja omiaan tyydyttämään sen lukuisaa urheilua ja leikkejä harrastavaa väestöä, jolla tähän asti on ollut käytettävään ainoastaan ahdas Kaisaniemi. Urheilukenttää, jonka koko pintaala on noin 20,000 neliometriä, tasotettiin länsiosassaan lähes 5,000 m², mikä ala ensi tulevana keväänä voidaan luovuttaa yleisön käytettäväksi. Huokoinen, mudan ja saven muodostama maaperä vaati että 70 cm:n paksuinen maakerros kaivettiin ja toimitettiin pois, jotta kenttä tulisi kestävämmäksi, jonka jälkeen sijalle pantiin 50 cm:n paksuinen kivikerros, minkä päälle sitte levitettiin 20 cm kerros savensekaista hiekkaa. Määräraha oli Smk 10,000: — ja kustannukset nousivat Smk:kaan 10,144:37.

Kasvullisuuden aikaansaamiseksi Konstantininkadun pohjoispäähän vietiin savea ja maata osittain siellä sijaitsevalle vuorenrinteelle, johon

sitten istutettiin enimmäkseen pensaita ja monivuotisia kasveja. Kustannukset nousivat melkein tätä varten myönnetyn Smk:n 300: — määrärahan suuruiseksi — eli Smk:kaan 305: 40.

Kaupungin istutuksia varten tarvittavan mullan valmistelu toimitettiin Kampilla sikäläisen katurikkojen varaston vieressä, jotka sekoitettiin maahan, mikä tuotiin Sörnäisissä sijaitsevista n. s. Jansonin istutuksista.

Myönnetyllä Smk:n 2,500 määrärahalta valmistettiin 865 kuut. m. maata, ja käyteltiin vanhempia tunkioita, ja nousivat näiden töiden kustannukset Smk:kaan 2,530: 04.

Kelkkaradat, jotka laitettiin Kaisaniemeen, Tähtitornipuistoon ja Rahapajankadun eteläpuolelle Katajanokalle, avattiin yleisön käytettäväksi uuden vuoden ensi päivinä, ja pidettiin asianmukaisessa kunnossa aina maaliskuun 19 p:ään, jolloin niiden lämpimäin säiden takia oli pakko hävitä. Ratoja käyttää vuosi vuodelta yhä utterammin kasvava polvi, joka näyttää olevan hyvin huvitettu mäenlaskusta. Epäkohta on tässä kohden kumminkin siinä että pienemmät lapset vain vaivoin voivat käyttää Kaisaniemen ja Tähtitornin puiston jyrkästi viettäviä mäkiä, jonka vuoksi olisi järjestettävä loivempia mäkiä sopiviin paikkoihin kaupunkiin. Kustannukset kelkkaratojen laittamisesta ja ylläpidosta nousivat Smk:kaan 1,094: 17. Määräraha tätä varten on Smk 1,100: —

Puistikon järjestäminen Polyteknillisen opiston edustalle toimitettiin niinikään puutarhahallinnon toimesta valtion kustannuksella ja suoritettiin tasotustyöt syystalvella Smk:n 5,991: 51 määrällä. Ne varat jotka vielä ovat jällellä aikasemmin hyväksytystä kustannusarviosta puistikon täydelleen kuntoon panemiseksi tulevaksi kevääksi, nousevat Smk:kaan 2,026: 96.

Puita on vuoden kuluessa istutettu 85 kpl sekä 1,400 kpl kukkapersaita ja 760 kpl. monivuotisia kasveja. Varastopuutarhaa lisättiin 113,000 lehti- ja kukkakasvilla, joista 110,000 sitten sijoitettiin istutuksiin ja muut siirrettiin kasvihuoneisiin vastaisten tarpeiden varalle.

Mainittava on myös eräs seikka, joka läheisesti koskee kaupungin istutusten hoitoa, nimittäin että jo seitsemän vuotta sitten kaupunginpuutarhurille myönnetty etu saada kaupungin kustannuksella vapaasti käyttää täkäläisiä raitioteitä otettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen kautta pois häneltä“.